

ÅRSRAPPORT 2013

Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging

Forord

Selv mord og selvskading er et stort folkehelseproblem som årlig rammer titusener av personer, men i lys av problemets omfang har den samfunnsmessige responsen på dette omfattende problemet vært beskjeden. Det er behov for sterkere innsats og over et langt tidsrom. Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging har som samfunnsoppdrag å bidra til styrket innsats gjennom å bygge opp og spre kunnskap gjennom så vel spesialisthelsetjenesten som kommunenes tjenester og til andre samfunnssektorer der det er nødvendig med økt satsning på forebyggende tiltak. Å fremskaffe ny kunnskap av høy kvalitet om suicidal atferd med og uten dødelig utgang, om faktorer, forhold og/eller tilstander som kan føre til høy risiko for slik atferd er en primær oppgave for NSSF. Dette gjelder kunnskaper om forekomsten av og årsaks- og risikofaktorer for suicidal atferd i ulike grupper av befolkningen, i ulike geografiske områder og utviklingen over tid samt kunnskaper om effekter av intervensjoner som er iverksatt i ulike deler av forebyggingsfeltet rettet mot suicidal og selvskadende atferd. NSSF formidler denne kunnskapen på en rekke måter gjennom utdanningsvirksomhet og publisering av artikler og læremidler samt produksjon av nettressurser og gjennom rådgivning til en rekke instanser som driver forebyggende tiltak. I denne årsrapporten redegjør vi for hele bredden av NSSFs samfunnsoppdrag, aktiviteter og oppnådde resultater gjennom 2013.

NSSF utfører både kliniske og epidemiologiske studier av suicidal og selvskadende atferd og samarbeider med flere helseforetak om utvikling og implementering av intervensjoner rettet mot høyrisikogrupper. Senterets satsning på forskning knyttet til effekten av Dialektisk atferdsterapi for ungdom med repeterende suicidalatferd i samarbeid med klinikere ved Oslo universitetssykehus er blitt fortsatt. I 2013 kom også den nye studien om Tilknytningsbasert familiebehandling av deprimerte ungdommer i samarbeid med Akershus universitetssykehus i gang. Slike studier gir et vell av kunnskaper, men er ressurs- og tidkrevende. Etter flere års arbeid var det derfor et høydepunkt da senteret i løpet av året fullførte sin studie av suicidal og selvskadende atferd blant pasienter med schizofreni i samarbeid med NORMENT-senteret. Resultatene av både denne og øvrige studier formidles fortløpende tilbake til relevante faggrupper. Etter noen tids forberedelse kom senterets økte satsning på registerbasert forskning på suicidal og selvskadende

atferd for alvor i gang i løpet av 2013. Senteret arbeider nå hardt for å skaffe tilstrekkelig med økonomiske ressurser til å kunne gjennomføre planlagte studier i nær framtid. NSSF disponerer et fåtall forskerårsverk og opprettholder likevel en meget høy forskningsproduksjon. I løpet av 2013 ble 16 arbeider publisert i fagfelleverderte tidsskrifter, og et meget høyt antall presentasjoner ved vitenskapelige kongresser ble avholdt.

NSSFs utdanningsvirksomhet favner senterets masterprogram i selvmordsforebyggende arbeid, terapeututdanning i dialektisk atferdsterapi, undervisning av medisinstudenter samt kurs i klinisk suicidologi og utvikling av ulike typer av læremidler. Nytt av året har vært etableringen av en ny utdanning av terapeuter i behandling av komplisert sorg, som er et ledd i senterets strategi med å styrke kvaliteten på oppfølgingstilbudet som ytes til etterlatte ved selvmord som har behov for behandling.

NSSF har i 2013 fortsatt arbeidet med systematisk å formidle suicidologisk kunnskap også gjennom det fagfelleverderte tidsskriftet *Suicidologi* og gjennom sine nettsted. NSSF avholder også konferanser. I 2013 var NSSF arrangør av verdenskongressen til The International Association for Suicide Prevention i Oslo med hovedtemaet "Preventing suicidal behaviour on five continents - innovative treatments and interventions". Dette var et meget omfattende arrangement og et stort løft for NSSF, men ble en enestående suksess.

Forebygging av selvmord og selvskading krever store menneskelige ressurser og et sterkt engasjement og evne til langsiktig systematisk arbeid. NSSF har heldigvis en kunnskapsrik og engasjert gruppe av medarbeidere og et vidt nettverk nasjonalt og internasjonalt av samarbeidspartnere som hjelper oss til å løse vårt samfunnsoppdrag.

Takk for innsatsen, hjelpen og tilliten!

Oslo, mars 2014

Lars Mehlum, professor dr.med.
senterleder

Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging (NSSF) ble etablert 1. januar 1996 og er det nasjonale kompetansesenteret på det suicidologiske fagfeltet i Norge.

Formål

NSSF har som formål å utvikle, vedlikeholde og spre kunnskap for å redusere antall selvmord og selvmordsforsøk i Norge samt å bidra til bedre livskvalitet og omsorg for alle som blir berørt av selvmordsatferd.

Finansiering og forankring

NSSF er et senter ved Institutt for klinisk medisin, Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo. Senterets drift er finansiert av Helsedirektoratet.

Faglig orientering

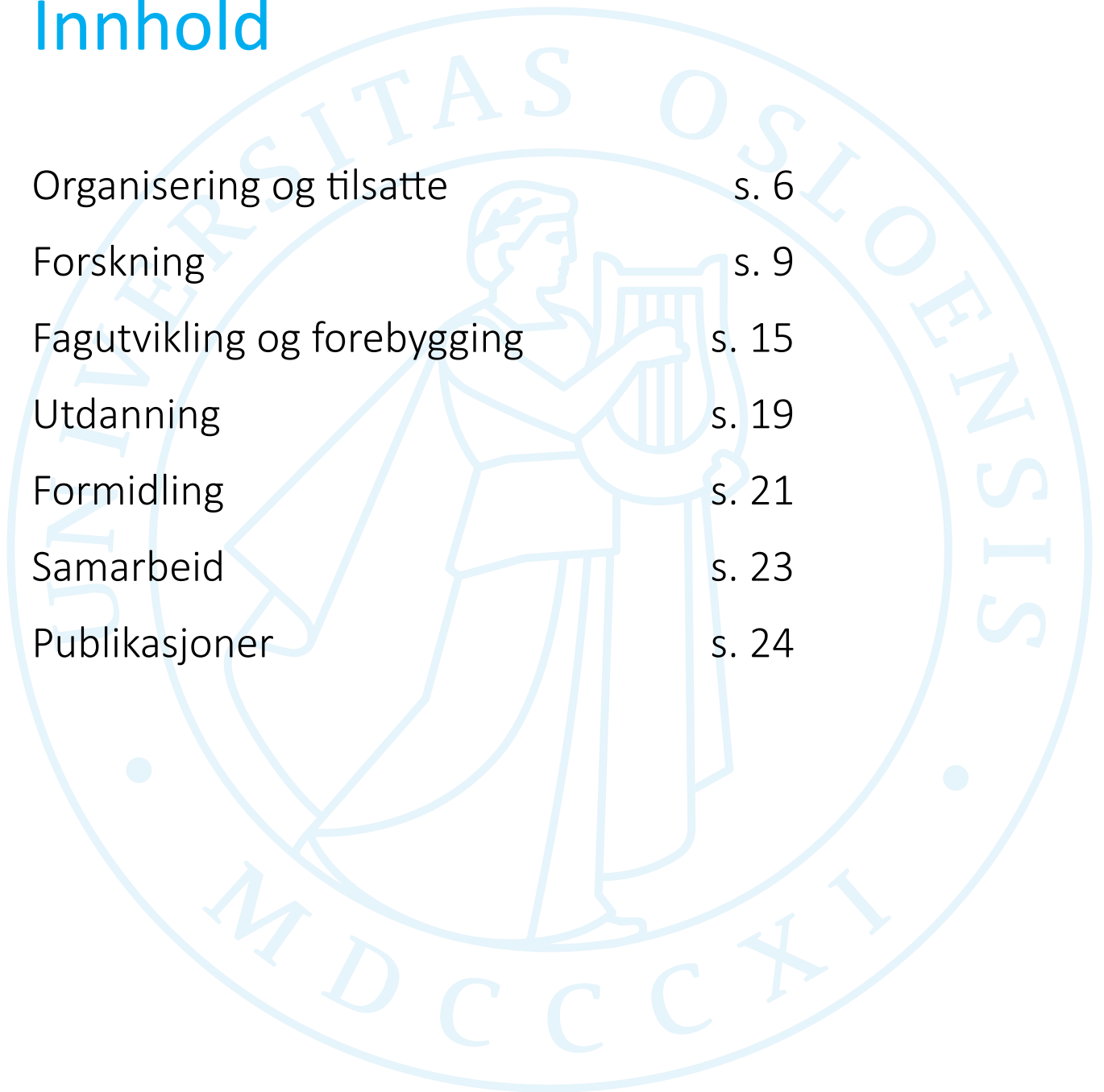
NSSF forholder seg til selvmordsproblematikken ut fra flere faglige vinklinger, og senterets medarbeidere har psykiatrisk, psykologisk, epidemiologisk, samfunnsvitenskapelig og statistisk kompetanse. Senteret har også informasjonsfaglig og administrativ kompetanse. I 2013 hadde Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging 26 ansatte i hele og delte stillinger.

NSSF har som sentrale oppgaver å drive:

- forskning på internasjonalt nivå
- kunnskapsutvikling og formidling
- undervisning/kompetanseoppbygging
- veiledning/rådgivning
- koordinering, nettverksbygging og samarbeid med nasjonale og regionale miljøer

Innhold

Organisering og tilsatte	s. 6
Forskning	s. 9
Fagutvikling og forebygging	s. 15
Utdanning	s. 19
Formidling	s. 21
Samarbeid	s. 23
Publikasjoner	s. 24

Organisering og tilsatte

Virksomheten ved Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging var i 2013 organisert i en forskning- og fagutviklingsenhet ledet av Lars Mehlum og en undervisnings- og formidlingsenhet ledet av Anita Kjølrsrud. Stillingsressursene er i hovedsak finansiert ved tilskudd over statsbudsjettet via Helsedirektoratet, men også gjennom eksterne prosjektmidler eller en kombinasjon av disse.

I 2013 hadde NSSF 27 tilsatte i hele og delte stillinger:

- Lars Mehlum, dr.med., spesialist i psykiatri, senterleder, professor, 100 % stilling. Mehlum er senterets leder, samt leder for senterets forskningsenhet, redaktør for tidsskriftet *Suicidologi*, leder av utdanningsprogrammet for Dialektisk atferdsterapi (DBT) og var i 2013 programrådsleder for Masterprogrammet i psykososialt arbeid – selvmord, rus, vold og traumer. Mehlum leder flere av senterets forskningsprosjekter og er veileder for interne og eksterne stipendiater, samt underviser på senterets kurs og utdanningsprogram.

- Unni Boberg, cand.mag., administrativ leder, 100 % stilling. Boberg har ansvar for stabsenheten, fagansvar for økonomi, personalfag, administrasjon og formidling. Hun har vært i permisjon deler av 2013.

- Anita Kjølrsrud, cand.mag., administrativ studieleder/fung. administrativ leder, 100 % stilling. Kjølrsrud har vikariert for Unni Boberg i deler av 2013 samt hatt administrativt ansvar for koordinering og kvalitetssikring av utdanningsaktivitetene.

- Erlend Mork, cand.psychol., spesialist i klinisk psykologi, forsker, 100 % stilling. Mork har i 2013 vært prosjektmedarbeider for prosjektet *Behandlingskjede ved villet egenskade – sykehus og kommunestudie* og prosjektet *Suicidal atferd hos pasienter med schizofreni og bipolar lidelse (TOP)*. Mork underviser og veileder på Masterprogrammet i psykososialt arbeid – selvmord, rus, vold og traumer og på kurs innen klinisk suicidologi.

- Ping Qin, dr. med., spesialist i psykiatrisk epidemiologi, professor, 100 % stilling. Qin leder senterets satsning på registerforskning og underviser og veileder på Masterprogrammet i psykososialt arbeid – selvmord, rus, vold og traumer.

- Latha Nrugam, dr.philos., forsker, 100 % stilling. Nrugam jobber med kliniske og ikke-kliniske studier relatert til selvmordsforsøk blant voksne og ungdom. Hun deltar sammen med senterleder i samarbeidet i Nordic Consortium on Suicide Prevention og underviser og veileder på Masterprogrammet i psykososialt arbeid – selvmord, rus, vold og traumer.

- Egil Haga, dr.philos., prosjektkoordinator, 100 % stilling. Haga er prosjektkoordinator for prosjektet *Dialektisk atferdsterapi for ungdom med repeterende suicidal atferd – en randomisert kontrollert studie og prosjektet Langtidseffekten av dialektisk atferdsterapi (DBT) vs. standard poliklinisk behandling for ungdom med selvskadings- og suicidal atferd*.

- Ingeborg Rossow, dr.philos., professor, 20 % stilling. Rossow deltar i en rekke epidemiologiske forskningsprosjekter og er leder for prosjektet *Behandlingskjede ved villet egenskade – sykehus- og kommunestudie*. Rossow har sin hovedstilling ved Statens institutt for rusmiddelforskning.

- Barbara Stanley, ph.d., gjesteprofessor, 20 % stilling. Stanley er veileder for interne stipendiater og deltar i en rekke forskningsprosjekter. Stanley har hovedstilling som professor ved New York State Psychiatric Institute, Department of Neuroscience og Columbia University, USA.

- Fredrik Walby, cand.psychol., spesialist i klinisk psykologi, forsker, 20 % stilling. Walby er engasjert i flere forskningsprosjekter og underviser og veileder på Masterprogrammet i psykososialt arbeid – selvmord, rus, vold og traumer og på kurs innen klinisk suicidologi.

- Ewa Ness, cand.med., spesialist i psykiatri og master i helseadministrasjon, forsker, 10 %. Ness er engasjert for å bistå senteret i arbeidet med kvalitetssikring av behandlingen av suicidale pasienter i psykisk helsevern. Ness holder kurs i vurdering av selvmordsrisiko og bidrar i utviklingen av kurs og undervisning som styrker implementeringen av de nasjonale retningslinjene for forebygging av selvmord i psykisk helsevern.

- Lien My Diep, cand.scient., seniorkonsulent statistikk, 20 % stilling. My Diep bistår senterets stipendiater og forskere med statistikk-relaterte spørsmål og er medarbeider i flere av forskningsprosjektene.

- Haneef Awan, ingeniør, master i informasjonssikkerhet, databasekonsulent, 20 % stilling. Awan har ansvar for utvikling og infrastruktur i forhold til behandling, sikkerhet, bruk og gjenbruk av forskningsdata/databaser.

- Stine Laberg, cand.psychol., spesialist i klinisk psykologi, prosjektmedarbeider, 90 % stilling. Laberg var engasjert som adherence-koder i prosjektet *Dialektisk atferdsterapi for ungdom med repeterende suicidal atferd – en randomisert kontrollert studie*. Laberg var også ansatt som lærer for senterets DBT-utdanningsprogram. Hun fratrådte stillingen 31.12.2013.

- Kim Larsen, cand.psychol., spesialist i klinisk psykologi, universitetslektor, prosjektmedarbeider, 20 % stilling. Larsen er emneansvarlig, underviser og veileder på Masterprogrammet i psykososialt arbeid – selvmord, rus, vold og traumer.

- Karoline Lindquist, cand.psychol., spesialist i klinisk psykologi, universitetslektor, prosjektmedarbeider, 20 % stilling, permisjon fra 31.3 til 10.12. Lindquist underviser og veileder på Masterprogrammet i psykososialt arbeid – selvmord, rus, vold og traumer.

- Anita Johanna Tørmoen, cand.paed., stipendiat, forsker, 100 % stilling. Tørmoen hadde i 2013 en stipendiatstilling på prosjektet *Dialektisk atferdsterapi (DBT) for ungdom med repeterende suicidal atferd*. Hun er også ansatt som lærer på senterets DBT-utdanningsprogram.

- Katherine Remy, master i kognitiv nevrovitenskap, forskningsassistent, 100 % stilling. Permisjon fra 1.7., og fratrådte stillingen 31.12.2013.

- Maria Ramberg, cand.med., stipendiat 100 % stilling. Ramberg var stipendiat på prosjektet Traumatisk stresseksponering og emosjonelt ustabile personlighetstrekk hos ungdom med villet egen-skade, som er et delprosjekt under DBT-studien som gjennomføres av NSSF. Hun fratrådte stillingen 31.3.2013.

- Elin Anita Fadum, cand.med.vet., stipendiat 50/100 %. Fadum hadde i 2013 en stipendiatstilling på prosjektet *Behandlingskjede ved villet egenskade – sykehus- og kommunestudie*. Hun fratrådte sin stilling 30.9.2013.

- Ruth Kari Ramlet, cand.med., spesialist i barne- og ungdomspsykiatri, stipendiat, prosjektmedarbeider, 100 % stilling. Ramleth er stipendiat på delprosjektet *Langtidseffekt av dialektisk atferdsterapi (DBT) vs. standard poliklinisk behandling for ungdom med selvskadings- og suicidal atferd*, som ligger under DBT-studien til NSSF.

- Anniken Dønvold, cand.mag., utdanningskoordinator, 70-100 % stilling. Dønvold har administrativt ansvar for senterets utdanningstilbud innen dialektisk atferdsterapi (DBT) og behandling av komplisert sorg (CGT).

- Wenche Andreassen, administrasjonskonsulent, 100 % stilling. Andreassen har ansvar for resepsjonstjenesten og arbeider innenfor administrasjon, spesielt innkjøp og økonomi, og utfører sekretær oppgaver for ledergruppen.

- Kirsti Amundsen, cand.philol., informasjonskonsulent/bibliotekar, 50 % stilling. Amundsen er nettredaktør, drifter fagbiblioteket, svarer på henvendelser fra hele landet om informasjonshenting og veileder våre studenter i litteratursøking.

- Hanne Holmesland, cand. philol., redaksjonssekretær, 50-75 % stilling. Holmesland har ansvaret for utgivelse av det fagfelleverderte tidsskriftet Suicidologi som utkommer tre ganger hvert år og assisterer nettredaktøren.

- Ina Marie Kolås Bekkevold, prosjektlederutdanning fra NISS, informasjonskonsulent media, 50-80 % stilling. Bekkevold arbeider med å sikre at NSSFs virksomhet og resultater gjøres effektivt og fortløpende kjent for oppdragsgivere, myndigheter, samarbeidspartnere, faggrupper og for allmennheten. Hun utførte i tillegg konsulentoppgaver for verdenskongressen IASP 2013, som NSSF var vertskap for i 2013.

Forskning

Suicidal og selvskadende atferd har mange og sammensatte årsaker. Ingen enkeltstående teori eller forskningsmetode kan alene gi alle svarene. Dette er en forskningsmessig utfordring som NSSF tar på alvor, og vi søker derfor å bygge vår kunnskapsproduksjon på innhenting og bruk av flere typer av data og med flere faglige tilnærminger. Vi søker å bruke data om så vel psykologiske, psykososiale, samfunnsmessige som genetiske og andre biologiske faktorer i vår forskning. Alt dette har relevans for forståelsen av suicidal atferd og selvskading. Ved NSSF søker vi å forstå selvmord i et prosessperspektiv. De første trinn i denne prosessen er ofte biologiske og psykologiske risikofaktorer i form av medfødt eller tidlig etablert sårbarhet for selvmordsatferd i form av impulsivitet, aggressivitet og affektlabilitet. Også flere psykiske lidelser har delvis sitt opphav i medfødt sårbarhet. Gjennom å bli utsatt for sosiale risikofaktorer som belastende livshendelser i form av psykiske traumer, omsorgssvikt, tapsopplevelser og manglende sosial støtte, øker sannsynligheten for at mennesker kan utvikle en opplevelse av håpløshet og psykisk smerte eller en manglende evne til å regulere følelser som angst, tristhet eller sinne eller til å kontrollere følelsesmessige impulser og impulsiv atferd. Slike fenomener kan opptre alene, men er svært ofte en del av symptomene på psykiske lidelser. Når mennesker har utviklet den typen av opplevelse av håpløshet og psykisk smerte, øker risikoen for selvmordstanker og selvmordsatferd. Om selvmordsatferden resulterer i død eller ikke, vil ofte henge sammen med en rekke forhold knyttet til situasjonen. Forhold vi ser som sentrale, er om personen ser selvmord som en løsning på sitt problem ("smitte", læring), om personen har lett tilgang til midler til å gjennomføre et selvmord og om personen har reduserte sperrer mot selvmordshandlingen (impulsivitet, rus). Når et selvmord har skjedd, kan det utløse risiko for nye selvmord også blant etterlatte.

NSSF har flerfaglig kompetanse innen medisin, folkehelse, psykologi, epidemiologi og samfunnsvitenskap. Til tross for dette må vi innse at våre ressurser er begrenset og at vi ikke kan spre oss altfor vidt i vår forskning og i vårt metodiske repertoar dersom vi skal kunne opprettholde tilfredsstillende kvalitet på vårt arbeid. Derfor søker vi aktivt samarbeid med andre fagmiljø som kan utfylle vår kompetanse.

NSSFs forskning om selvmord, selvmordsatferd og selvskading

NSSF har med sin forskning som hovedmål å fremskaffe ny kunnskap om suicidal atferd med og uten dødelig utgang, og om faktorer, forhold og/eller tilstander som kan føre til høy risiko for slik atferd. NSSF søker å fremskaffe ny kunnskap om forekomsten av, og årsaks- og risikofaktorer for suicidal atferd i ulike grupper av befolkningen, i ulike geografiske områder og utviklingen over tid. Vi betrakter ikke suicidalitet som en statisk tilstand eller størrelse, men i høy grad som et interaktivt fenomen som vil variere i den enkelte avhengig av forhold ved individet og miljøet. NSSF søker også gjennom sin forskning å fremskaffe ny kunnskap om forekomsten av, og risikofaktorer for, suicidal atferd innen kliniske populasjoner, og om faktorer knyttet til den selvmordsnære og hjelperne som påvirker det kliniske forløpet etter suicidal atferd. Et tredje mål NSSF har med sin forskning er å fremskaffe ny kunnskap om effekter av intervensjoner som er iverksatt i ulike deler av forebyggingsfeltet rettet mot suicidal atferd.

For å nå disse forholdsvis ambisiøse målsettingene har NSSF over tid bygget opp en omfattende og variert forskningsvirksomhet med hovedfokus på kliniske og epidemiologiske studier. Senteret har et aktivt samarbeid med flere kliniske miljøer og enheter, og får slik bidratt til kunnskapsutvikling samtidig som man får tilgang til kliniske data. Men data blir også samlet inn gjennom andre kanaler. NSSF har gjennom de senere år søkt å standardisere sin datainnsamling samt å utvikle et standard metoderepertoar og et forskningsdatabasesystem for alle data generert fra kliniske forskningsprosjekter.

I 2013 har NSSF fortsatt arbeidet med å bygge opp sin registerforskning på villet egenskade og selvmord. I første omgang vil man koble fire nasjonale registre som grunnlag for studier av forekomst av, risiko for og forløpet etter suicidal atferd.

NSSFs forskningsproduksjon i 2013

For et senter av NSSFs størrelse er den vitenskapelige produksjonen høy. NSSF publiserte i 2013 til sammen 23 arbeider, 15 av disse var i fagfelleverderte tidsskrifter og 1 i en fagfelleverdert bok. Forskere ved NSSF stod for i alt 27 presentasjoner ved forskningskonferanser i løpet av 2013. I tillegg ble det holdt et meget høyt antall foredrag og bidrag i undervisningssammenhenger der senterets forskere formidlet sine forskningsgenererte kunnskaper. En samlet oversikt over alle NSSFs forskningsprosjekter begynner på neste side.

Involvering av brukere

Å involvere brukere i planlegging og gjennomføring av forskningsvirksomheten er viktig for NSSF. Dette gjelder særlig kliniske prosjekter. Dialogen med og tilbakemeldingene fra pasienter og familiemedlemmer i prosjektet "Dialektisk atferdsterapi for ungdom med repeterende suicidalatferd" har hele tiden vært av stor betydning for gjennomføringen. I prosjektet "STERK NOK – et mestringsfokuseret oppfølgingsopplegg for unge som har mottatt behandling for selvskadning", var de deltagende ungdommene helt sentrale både i driften av oppfølgingsopplegget (som i stor grad er brukerstyrt) og i forhold til evalueringene som har blitt utført. I SIPEA-studien har brukerrepresentanter blitt trukket inn i prosjektarbeidet knyttet til pasientforløp og samhandlingsforskningen. Et overordnet mål med denne studien er å skaffe kunnskap som kan bidra til å utvikle mer differensiert og tilpasset behandling for ulike undergrupper av de som i dag innlegges i akuttpsykiatrien. I studien intervjues 300 pasienter om deres egenopplevelse av hva de har behov for, i hvilken grad de har fått den hjelpen de trenger og hva de har hatt nytte av/eventuelt hva de mener ikke har vært gunstig. Som et ledd i å nå målet er det også naturlig og nødvendig å diskutere resultatene fra ulike delstudier med brukerrepresentanter.

Dialektisk atferdsterapi (DBT) for ungdom med repeterende suicidalatferd – en randomisert, kontrollert studie

Hovedmålsetting med prosjektet er å undersøke effekten av dialektisk atferdsterapi (DBT) for ungdom med gjentatt villet egenskade. Designet er en randomisert, kontrollert studie, der DBT sammenlignes med vanlig behandling ved barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker. Prosjektet startet opp med inklusjon av pasienter i mai 2008. I mars 2012 var 77 ungdommer (12 – 18 år) fra Oslo og Akershus inkludert, og inklusjonen ble avsluttet. Data ble samlet inn under behandlingsperioden og ved behandlingsslutt (19 uker). Etter tidspunktet for behandlingsslutt har deltagerne mottatt behandling i ulik grad etter behov, og har så blitt innkalt til et

oppfølgingsintervju ett år etter behandlingsslutt. Disse intervjuene ble avsluttet i januar 2014.

Dataene er for tiden under analyse og publisering. De primære utfallsmålene er frekvens av episoder med villet egenskade, grad av depresjonssymptomer og alvorlighet av selvmordstanker. Blant de sekundære utfallsmålene er bruk av helsetjenester (legevakt, sykehusinnleggelse) etter villet egenskade eller risiko for villet egenskade. Den første artikkelen med resultater ved behandlingsslutt vurderes nå for publisering i internasjonalt tidsskrift. Resultater ved ett års oppfølging vil bli sendt inn for publisering høsten 2014. Det vil også gjøres en egen økonomisk evaluering (cost-effectiveness) på grunnlag av kliniske utfallsmål og kostnadsberegninger basert på data for mengde av poliklinisk behandling og bruk av andre helsetjenester.

En rekke andre analyser av disse dataene er planlagt, blant annet i forhold til betydningen av eksponering for traumatiske belastninger i relasjon til forløpet av selvskadingsatferd. Man vil videre undersøke forholdet mellom selvrapporterte og klinikervurderte depresjonssymptomer med mål om å klarlegge hvilke faktorer som kan føre til en subjektivt forhøyet intensitet av depresjonssymptomer i denne gruppen av ungdommer. Man vil også studere betydningen av tilknytning til foreldre og til venner i relasjon til forløpet av selvskadingsatferd og depresjon. I en egen studie undersøker man betydningen av genetiske faktorer som prediktor for terapirespons og langtidsforløp av selvskadning. Data fra det etablerte screeningssystemet som er beskrevet ovenfor vil bli publisert, og betydningen av skåring av adherens under implementering av DBT vil bli publisert.

Se for øvrig egen omtale av langtids oppfølgingsundersøkelser av deltakerne i studien 2 år og 10 år etter avsluttet behandling.

Prosjektet har vært finansiert av Helsedirektoratet, Extrastiftelsen, Oslo universitetssykehus og Universitetet i Oslo i tillegg til at langtids oppfølgingsstudien har mottatt støtte fra Norges forskningsråd. Prosjektleder er Lars Mehlum, Maria Ramberg og Anita Tjørmoen har vært stipendiater, og Egil Haga er prosjektkoordinator.

Publikasjoner og kongresspresentasjoner
Lindquist KA, Tjørmoen AJ, Mehlum L. Dialektisk atferdsterapi – en relevant behandling for pasienter med rusmisbruk og emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse? *Suicidologi* 2013; 18:3:23-27.

Tørmoen AJ, Rossow I, Mehlum L. "Self-harm and suicide attempts in adolescents – are they categorically or dimensionally different phenomena?" *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol.* 2012 Dec 27. [Epub ahead of print]

Tørmoen AJ, Grøholt B, Haga E, Brager-Larsen A, Miller A, Walby FA, Stanley B, Mehlum L. Feasibility of Dialectical Behavior Therapy with Suicidal and Self-harming Adolescents: Training, Adherence and Retention. *Archives of Suicide Research.* In press

Haga E, Aas E, Mehlum L. Costs of treatment for self-harming adolescents -- a comparison of dialectical behaviour therapy and enhanced usual care. *The XXVII World Congress of the International Association for Suicide Prevention, Oslo 24.-28. september, 2013.*

Mehlum L. Behandling av ungdommer med gjentatt selvskading – hva viser den nye studien? *Innlegg på seminar rettet mot klinikere og ledere fra BUP-enheter i Oslo og Akershus som har deltatt i prosjektet. 21. mars 2013, Oslo*

Mehlum L. Dialectical behaviour therapy for suicidal and self harming adolescents. *The XXVII World Congress of the International Association for Suicide Prevention, Oslo 24.-28. september, 2013.*

Tørmoen AJ, Grøholt B, Haga E, Brager-Larsen A, Miller A, Walby FA, Stanley B, Mehlum L. Feasibility of dialectical behavior therapy (DBT) with suicidal and self-harming adolescents: training, adherence and retention. *The XXVII World Congress of the International Association for Suicide Prevention, Oslo 24.-28. september, 2013.*

Tørmoen AJ, Rossow I, Mehlum L. Use of mental health services among students with self-harm. *The XXVII World Congress of the International Association for Suicide Prevention, Oslo 24.-28. september, 2013.*

Langtidseffekten av dialektisk atferdsterapi (DBT) vs. standard poliklinisk behandling for ungdom med selvskadings- og suicidal atferd

Prosjektet er en oppfølgingsundersøkelse av effektstudien *Dialektisk atferdsterapi (DBT) for ungdom med repeterende suicidal atferd* – en randomisert, kontrollert studie, der DBT-behandling sammenlignes med standard BUP-behandling.

Hovedmålsetting med prosjektet er å undersøke langtidseffekten av poliklinisk behandling der man sammenligner DBT med vanlig behandling ved barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker i Oslo og Akershus. Studien har et randomisert, kontrollert design med gjentatte og uavhengige målinger utført av ratere som er blinde for hvilken behandling den enkelte pasient har fått. Målgruppa er ungdom som har vært henvist til

behandling etter gjentatt villet egenskade, og som har deltatt i den opprinnelige effektstudien. I oppfølgingsintervjuene vil de bli undersøkt i forhold til psykisk helse, forekomst av selvskadings- og suicidal atferd og opplevelse av mestring.

Til sammen 77 ungdommer i alderen 12 – 18 år fra Oslo og Akershus ble inkludert i perioden mai 2008 til mars 2012. Oppfølgingsintervjuer 2 år etter avsluttet behandling ble igangsatt våren 2012 og avsluttes etter planen i desember 2014. Det er planlagt nye oppfølgingsintervjuer 10 år etter avsluttet behandling.

Prosjektet er finansiert av Norges forskningsråd. Prosjektleder er Lars Mehlum, stipendiat Ruth-Kari Ramleth og prosjektkoordinator Egil Haga.

Behandlingskjede ved villet egenskade – sykehus- og kommunestudie

Studien hadde som formål å kartlegge bruk av helsetjenester etter villet egenskade, kartlegge rutiner i norske sykehusavdelinger med øyeblikkelig hjelp-funksjon for behandling av pasienter med villet egenskade, samt å kartlegge rutiner og praksis i norske kommuner for behandling og oppfølging av pasienter som utskrives fra sykehus etter villet egenskade.

Det ble i 2013 foretatt analyse av data fra Norsk pasientregister (NPR) over selvpåførte forgiftninger som ble behandlet i sykehus i perioden 2008 – 2011. Hensikten var å beskrive pasientkarakteristika og identifisere faktorer som har betydning for reinnleggelse. Resultatene ble presentert på the XXVII World Congress of the International Association for Suicide Prevention 24.-28. september 2013. En artikkel om selvpåførte forgiftninger blant ungdom er utarbeidet og klar for innsendelse.

Prosjektet ble avsluttet i 2013. Prosjektleder var Lars Mehlum, stipendiat Elin Anita Fadum.

Publikasjoner og kongresspresentasjoner

Fadum, Elin Anita; Stanley, Barbara; Rossow Ingeborg; Mork, Erlend; Tørmoen, Anita; Mehlum, Lars. Use of health services following self-harm in urban versus suburban and rural areas: a national cross-sectional study. *BMJ Open.* 2013;3:e002570. doi:10.1136/bmjopen-2013-002570

Fadum, Elin Anita; Stanley, Barbara; Qin, Ping; Diep, Lien M; Mehlum, Lars. Risk of Repetition Among Hospital Treated Patients With Medicinal Poisoning 2008-2011. Oral presentation at the XXVII World Congress of the International Association for Suicide Prevention, *Oslo 24.-28. september, 2013. Suicidology.* 2013 18 (Supplement 1): 415.

“Sterk Nok” - Et mestringsfokuset oppfølgingsopplegg for unge som har mottatt behandling for selvsykdom

I 2012 – 2013 arbeidet NSSF med et faglig utviklingsarbeid der målet var å etablere et mestringsfokuset og delvis brukerstyrt oppfølgingsopplegg for selvsykdommer i samarbeid med utvalgte helseforetak. En forsker ble tilsatt som prosjektansvarlig i halv stilling.

Samarbeid om rekruttering og oppfølging av pasienter ble i 2012 etablert med R.O.B.U.S.T.- klinikken i Molde ved Sjukehuset Møre og Romsdal samt BUP-klinikk Lian ved St. Olavs hospital. Den faglige utviklingen av oppfølgingsopplegget innebar utvelgelse og oversettelse av instrumenter til bruk ved inklusjon og oppfølging samt utvikling av arbeidsmateriell for brukerne og terapeutene. Høsten 2012 startet opplegget med seks pasienter som tidligere hadde mottatt dialektisk atferdsterapi for gjentatt selvsykdom og suicidalitet.

Programmet fortsatte inn i 2013 og besto av ukentlige oppfølginger i regi av poliklinikken og med brukerne selv som ansvarlige for deler av innholdet. Telefonveiledning ble gitt fortløpende annenhver uke til gruppelederne med forsker og behandlingsutvikler Alec Miller som ansvarlig veileder. Gruppetilbudet for de aktuelle brukerne som deltok ble avsluttet våren 2013. Datainnsamling ble slutført, og en kvalitativ beskrivelse av erfaringene ble utført sommeren 2013. Prosjektleder skrev i samarbeid med terapeutene en artikkel som oppsummerer erfaringene. Det ble også laget en poster som presenterer oppfølgingsopplegget og erfaringene fra brukerne og terapeutene. Det gruppebaserte oppfølgingsopplegget ble godt likt, og deltakerne vurderte den problemløsningsfokuset rammen som særdeles nyttig, og som noe de ville anbefale til andre. Utfra dette prosjektet synes det riktig å arbeide videre med mangfoldiggjøring av manualen, med opplæring og veiledning rundt oppstart av slike behandlingsprogram andre steder.

Prosjektet ble avsluttet i 2013. Det var da utviklet manual og veileder og gruppen hadde vært i drift i 16 uker, med tilhørende evalueringer før, underveis og etterpå. Prosjektleder var Lars Mehlum og prosjektansvarlig Anita Tørmoen.

Publikasjoner og presentasjoner

Tørmoen, A J. STRONG ENOUGH with Dialectical Behavioral Therapy (DBT): Development and Acceptability of an Advanced Skills Group of Adolescents er publisert i *Suicidologi*, Supplement 1, Vol 18, 2013.

Presentasjon på «Nasjonalt samarbeidsforum for RVTsene» Trondheim 11. og 12. juni 2013.

Tørmoen, A J. STRONG ENOUGH with Dialectical Behavioral Therapy (DBT): Development and Acceptability of

an Advanced Skills Group of Adolescents. Poster presentert på The XXVII World Congress of The International Association for Suicide Prevention, Oslo 24.-28. september, 2013.

Suicidal atferd hos pasienter med schizofreni og bipolar lidelse - del av Tematisk område psykotiske lidelser (TOP)

TOP-studien baserer seg på et omfattende datamateriale fra pasienter med psykotiske lidelser. Materialet er samlet inn ved psykiatriske behandlingssenheter ved sykehusene i Oslo og Sykehuset Innlandet HF. Personer med psykotiske lidelser som schizofreni og bipolar lidelse har en forhøyet risiko for å dø ved selvmord, og suicidal atferd er en sentral risikofaktor for selvmord i denne pasientgruppen. I denne delstudien er målet å øke kunnskapen om mekanismer og karakteristika ved suicidal atferd og selvsykdom uten suicidal intensjon hos pasienter med psykotiske lidelser. Vi vet per i dag blant annet svært lite om forekomst av, og kliniske karakteristika ved selvsykdom i denne pasientgruppen. NSSF har så langt bidratt på 11 artikler i TOP-studien, hvorav to artikler er publisert i 2013. Ytterligere en artikkel er innsendt til internasjonalt tidsskrift i 2013.

Prosjektansvarlige v/NSSF er Erlend Mork, Lars Mehlum og Fredrik A. Walby.

Publikasjoner

Mork E, Walby F A., Harkavy-Friedman, Jill M., Barrett, E A, Steen, N L, Lorentzen, S, Andreassen, O A., Melle, I, Mehlum, L. *Clinical characteristics in schizophrenia patients with or without suicide attempts and non-suicidal self-harm - a cross-sectional study*. BMC Psychiatry 2013 ; Volum 13.

Larsson, S, AAs, M, Klungøy, O, Agartz, I, Mork, E, Steen, N E, Barrett, E A, Lagerberg, T V, Røssberg, J I, Melle, I, Andreassen, O A, Lorentzen, S. *Patterns of childhood adverse events are associated with clinical characteristics of bipolar disorder*. BMC Psychiatry 2013; Volum 13.

Depressive symptomer og suicidal atferd blant universitetsstudenter i Kina

Kinas sosialøkonomi gjennomgår raske endringer, og psykisk helse hos unge har blitt en stor bekymring for det offentlige. Dette prosjektet har som formål å undersøke forekomsten av depressive symptomer og suicidal atferd hos kinesiske universitetsstudenter og å rette fokus mot viktige faktorer som bidrar til dette problemet. En web-basert spørreundersøkelse ble gjennomført i 2011, og det ble innsamlet data fra over 6000 studenter. Flere artikler er for øyeblikket under

utarbeidelse fra denne undersøkelsen. Prosjektet er en fortsettelse av Ping Qins tidlige forskningssamarbeid i Danmark, med Kina.

Prosjektet er i Kina støttet av The International Research Foundation of Science og Technology Ministry of China. Prosjektledere er Ping Qin og Xu Yang.

Publikasjoner og kongresspresentasjoner

P Qin. *Suicidal behaviour and correlates among university students in China*. The XXVII World Congress of the International Association for Suicide Prevention, 24.-28. september 2013, Oslo.

F Tang, P Qin. *Influence of social network and problem solving methods on risk for suicidal behavior among chinese college students*. The XXVII World Congress of the International Association for Suicide Prevention, 24.-28. september 2013, Oslo.

Zhiqi You¹, Mingxi Chen, Sen Yang, Zongkui Zhou, Ping Qin. *Childhood adversity, recent life stressor and suicidal behavior in Chinese college students*. PlosOne. In press, 2013.

Zhiqi You, Juanjuan Song, Caizhi Wu, Ping Qin, Zongkui Zhou. *Effects of life satisfaction and psychache on risk for suicidal behavior: a study based on data from Chinese undergraduates*. Innsendt til BMJ Open, 2013.

Registerbasert forskning på selvmord og villet egenskade

Dette nylig initierte prosjektet har som formål å gjennomføre en rekke longitudinelle populasjonsbaserte epidemiologiske studier om selvmord og villet egenskade, basert på eksisterende norske registre. Den store mengden av persondata som tidligere har blitt registrert i forskjellige nasjonale registre og store databaser, vil gjøre det mulig å hente ut data på individnivå med mange forskjellige variabler for å studere den kontekstuelle påvirkningen på risiko for selvmord. Prioriteringer for de kommende årene vil for eksempel være:

- Validering av registerdata for selvmordsdødsfall og villet egenskade
- Vurdering av risiko for suicidal atferd hos pasienter som er behandlet for psykiske lidelser
- Evaluering av forløpet av og risiko for gjentatt suicidal atferd etter behandling hos mennesker som er behandlet for villet egenskade
- Undersøkelse av hvilken påvirkning belastende livshendelser og stress i barndommen har for risiko for suicidal atferd hos ungdom og unge voksne
- Sosial utvikling hos mennesker som er blitt behandlet for villet egenskade.

I kraft av å knytte flere lands nasjonale registre sammen, blir dette prosjektet en av de største og mest omfattende undersøkelser av suicidal atferd på verdensbasis. Undersøkelsen har et stort potensial til mer presist og oppdatert å kunne beskrive risikofaktorer for suicidal atferd og hvordan kontakt med hjelpeapparatet påvirker denne risikoen. Dette vil være av stor betydning for planlegging og videreutvikling av helsetjenestetilbud og intervensjonsstrategier for å redusere tapte leveår og tapt livskvalitet.

Prosjektet har søkt om støtte fra Helsedirektoratet. Det har fått godkjenning av REK, NAV og Skattedirektoratet. Prosjektleder er Ping Qin, stipendiat er Elin Anita Fadum.

Kongresspresentasjoner

EA Fadum, P Qin, B Stanley, L Mehlum. *Risk of repetition among hospital treated patients with medicinal poisoning 2008-2011*. The XXVII World Congress of the International Association for Suicide Prevention, 24.-28. september 2013, Oslo.

P Qin, EA Fadum, L Mehlum. *Hospital registration of self-harm and suicide attempt: Norwegian observation*. The XXVII World Congress of the International Association for Suicide Prevention, 24.-28. september 2013, Oslo.

Risiko for selvmord i forbindelse med diagnostisering av alvorlig fysisk sykdom

Alvorlig fysisk sykdom kan påvirke menneskers liv på mange måter, og dens innflytelse kan bli kronisk. Mange mennesker kan ikke klare å leve med sykdom og velger å dø ved selvmord. Formålet med prosjektet er å undersøke selvmordsrisiko i forbindelse med en lang rekke alvorlige sykdommer, og å undersøke mulig effekt-modifikasjon av psykiatriske, demografiske eller sosio-økonomiske faktorer. Dette prosjektet ble finansiert av Sygekassernes Helsefond i Danmark da Qin arbeidet ved Centrum for registerforskning ved Aarhus universitet i Danmark. Hun har fullført det gjenstående arbeidet med dette prosjektet etter at hun begynte å arbeide for NSSF.

Prosjektet er delvis finansiert av Sygekassernes Helsefond, Danmark. Prosjektleder er Ping Qin.

Publikasjoner

Jennie Maria Christin Strid, Christian Fynbo Christiansen, Morten Olsen, Ping Qin. *Hospitalization for chronic obstructive pulmonary disease and suicide risk: a population-based case-control study* (innsendt til BMJ Open).

Qin P, Hawton K, Mortensen PB, Webb R. *Suicide risk in relation to physical illness and comorbid psychiatric disorder*. *British Journal of Psychiatry*. In press, 2013.

SIPEA- Suicidale pasienter innlagt i PAM- Helse Bergen - en prospektiv oppfølgingsundersøkelse

Målet med prosjektet er å skaffe kunnskap som kan bidra til et bedre og mer differensiert tilbud til de som i dag innlegges i akuttpsykiatrien, med særlig fokus på tiltak som kan forebygge selvmordsatferd og unødvendige reinnleggelser.

Del I, Kohortstudie: Omfatter alle innleggelse til Psykiatrisk akuttmottak (PAM) ved Divisjon psykisk helsevern i Helse Bergen. Studiestart var 1. mai 2005, og inklusjon foregår til 7000 pasienter er inkludert. Pasientene skal følges til utgangen av 2015. Ved utgangen av desember 2013 var ca. 6600 pasienter med ca. 16 600 innleggelse inkludert. Studien har hovedfokus på problemer knyttet til selvmordsrisiko ved innleggelse og etter utskrivning. Kliniske data og forløpsdata med tanke på reinnleggelser, liggetid, ulike typer selvmordsatferd og eventuell død blir hentet fra psykiatriske og somatiske pasientjournaler og ved kobling mot sykehusregistre, Norsk pasientregister (NPR) og Dødsårsaksregisteret. Data om poliklinisk behandling og oppfølging på spesialist- og primærhelsetjenestenivå blir hentet ved hjelp av journaler, sykehusregistre, registeret for kontroll og utbetaling av helserefusjoner (KUHR) og kommunale registre. Det gjøres flere delstudier med utgangspunkt både i hele kohorten og i undergrupper.

Del II, Intervjustudie: Det er gjennomført utdypende intervjuundersøkelse med 300 ikke-psykotiske pasienter som var innlagt på grunn av selvmordsrisiko. Disse består av et randomisert utvalg fra kohorten som ble invitert til å delta i intervju. De som samtykket, gjennomgikk et semistrukturert intervju under akuttinnleggelse og et oppfølgingsintervju på telefon ca. et halvt år etter. Utfallsmålene er de samme som for kohortstudien, men i tillegg til registerbaserte data er det også innhentet pasientenes egenrapporterte informasjon om selvmordsatferd, kliniske variabler og oppfølging.

Prosjektet er finansiert av Divisjon psykisk helsevern, Helse Bergen og Helse Vest. Prosjektansvarlig ved NSSF er Lars Mehlum i nært samarbeid med Liv Mellesdal.

Publikasjoner og kongresspresentasjoner

Mellesdal L, Kroken RA, Lutro O, Wentzel-Larsen T, Kjelby E, Ødegaard K, Jørgensen H, Mehlum L. Self-harm induced somatic admission after discharge from psychiatric hospital – a prospective cohort study, *European Psychiatry*, online 26. august 2013.

Åbergsjord S, Mellesdal L, Gjestad R, Kroken RA, Ødegaard KJ, Løberg EM. Self-harm in Early Psychosis: Effects of Duration of Untreated Psychosis. The XXVII World Congress of The International Association for Suicide Prevention, 24.-28. september 2013, Oslo

Wiker TS, Kroken RA, Gjestad R, Mehlum L, Ødegaard KJ, Johnsen E. Supported Housing for Patients with Schizophrenia. A Cohort Study of Patients Acutely Admitted to Hospital. The XXVII World Congress of The International Association for Suicide Prevention, 24.-28. september 2013, Oslo

Kjelby E, Kroken RA, Løberg, EM, Mehlum L, Mellesdal L, Sinkeviciute I, Johnsen E. Suicidality in Psychosis: Relation to Auditory Hallucinations and Persecutory Delusions. The XXVII World Congress of The International Association for Suicide Prevention, 24.-28. september 2013, Oslo

Mellesdal L, Gjestad R, Johnsen E, Jørgensen HA, Kroken R, Ødegaard KJ, Mehlum L. Prospective self-harm predicted by Borderline Personality Disorder and PTSD diagnosis in acutely admitted patients. The XXVII World Congress of The International Association for Suicide Prevention, 24.-28. september 2013, Oslo

Attachment-Based Family Treatment of Depressed Adolescents: A Randomized Controlled Trial with Clinic-referred adolescents

Depresjon er den hyppigste grunnen til at ungdom (13 – 17 år) henvises til spesialisthelsetjenesten. Familiefaktorer spiller en viktig rolle i utvikling, opprettholdelse og tilbakefall av depresjon. Målet med hovedstudien er å teste behandlingseffekt av en evidensbasert familiebehandling for ungdom med moderat-til-alvorlig depresjon (tilknytningsbasert familierapi) ved å sammenligne den med behandlingen som vanligvis gis på poliklinikken. I en delstudie fokuserer vi også spesifikt på selvmordstanker og negative livshendelser.

Prosjektet fikk tildelt driftsmidler senhøstes 2012, og Luxsiya Srii Sivatheepan tiltrådte som stipendiat høsten 2013. Prosjektet er nå i aktiv pasientinkludjonsfase.

Prosjektet er finansiert av Helse Sør-Øst RHF. Prosjektledere er Pravin Israel (AHUS) og Lars Mehlum, stipendiat er Luxsiya Srii Sivatheepan (AHUS).

Fagutvikling og forebygging

Pasientsikkerhetskampanjen

Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten har ansvaret for prosjektet «I trygge hender 2011–2013» som er en nasjonal pasientsikkerhetskampanje. Hensikten med kampanjen er å redusere pasientskader og forbedre pasientsikkerheten i Norge. Reduksjon av selvmord er ett av ni innsatsområder.

Det ble i 2011 nedsatt en nasjonal ekspertgruppe på området. Ewa Ness ble av Kunnskapssenteret oppnevnt som leder av ekspertgruppen, Fredrik A. Walby deltar som representant fra NSSF. Gruppen drøftet en lang rekke mulige innsatsområder for økt pasientsikkerhet innen psykisk helse. Blant annet på bakgrunn av funn i internasjonal pasientsikkerhetslitteratur ble reduksjon av selvmord valgt som innsatsområde. Det er utviklet en tiltakspakke som inneholder flere tiltak: at det gjennomføres selvmordsrisikovurderinger ved innkost, før permisjon og ved utskrivelser på akuttpsykiatriske avdelinger, at det lages kriseplan og at pårørende involveres i behandlingen. Det viktigste tiltaket er rask og riktig diagnose av spesialist innen 24 timer. I 2013 har 40 avdelinger, hvorav 20 akuttpsykiatriske, deltatt i et nasjonalt læringsnettverk der tiltakene har blitt implementert.

Ewa Ness og Fredrik A. Walby ble tildelt akuttpsykiatriprisen fra Forum for akuttpsykiatri for arbeidet med kampanjen.

Sikring av broer – et aktuelt selvmordsforebyggende tiltak i Norge?

Vegdirektoratet vurderer å sikre flere norske broer, men siden det i dag er ukjent hvordan fenomenet selvmord ved utsprang fra bro ser ut i Norge, er det behov for å kartlegge fenomenet før man igangsetter kostbare forebyggende tiltak. Gjennomførte selvmord ved utsprang fra bro i Norge i perioden 1999–2010 blir studert slik at tiden før og etter brosikring i Fredrikstad og Tromsø blir kartlagt. Utvalget er personer med norsk personnummer der dødsfall er blitt registrert i dødsårsaksregisteret, og der selvmord ved utsprang fra høyt sted er satt som kode.

Prosjektleder er Latha Nrugham, masterstudent Aleksandra Sæheim benytter datamaterialet i sin masteroppgave for innsendelse våren 2014.

Risikofaktorer for suicidalitet blant etniske minoriteter

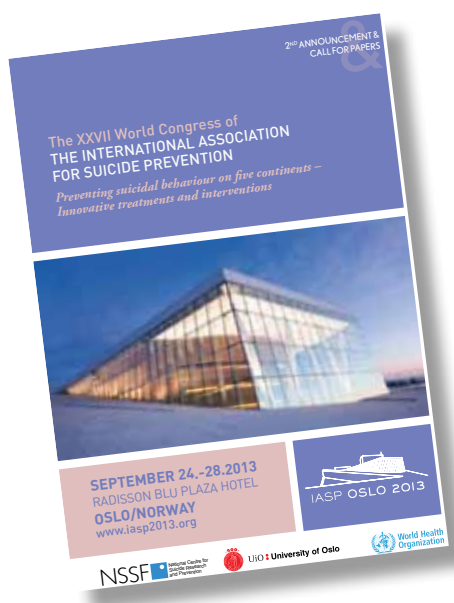
NSSF gjennomførte på oppdrag fra Helsedirektoratet en kunnskapsoppsummering av internasjonal forskning om forekomst og risikofaktorer for selvmord blant etniske minoriteter publisert i 2010. Senteret arbeidet i 2011 med en ny kunnskapsoppsummering om selvmordsatferd i tilsvarende gruppe, denne ble ferdigstilt i 2012. Samtidig har NSSF med midler fra stiftelsen Helse og rehabilitering utført en epidemiologisk studie av forekomst av selvskading og selvmordsatferd blant norsk etnisk minoritetsungdom. Det ble i 2012 publisert en vitenskapelig artikkel fra dette arbeidet og et bokkapittel. Norsk forskning på suicidal og selvskadende atferd blant etniske minoriteter er nærmest ikke-eksisterende, og det er et stort behov for slik forskning. Våre første studier viser at selvskading og selvmordsforsøk er minst like vanlig blant minoritetsungdom som blant ungdom med norsk etnisk bakgrunn. Det er imidlertid fortsatt

store kunnskapsmangler på dette området i Norge, og NSSF arbeider med planer om videre studier med basis i innsamlede data og data som kan innsamles via kobling av registre. Forsker Latha Nruham vil legge fram resultater fra den første studien på IASP European Conference i Tallin i 2014.

IASP 2013 – Den XXVII verdenskonferansen om selvmordsforskning og -forebygging i Oslo, 24.-28. september 2013

NSSF har hatt et sterkt og langvarig internasjonalt engasjement om selvmordsforskning og forebygging gjennom en rekke organisasjoner. I særstilling har arbeidet gjennom organisasjonen International Association for Suicide Prevention (IASP) stått, der senterleder Lars Mehlum tidligere har vært president. IASP tildelte NSSF i oppgave å organisere den XXVII verdenskonferansen om selvmordsforskning og -forebygging i Oslo i september 2013, og dette var første gang at en konferanse med et slikt tema og et slikt omfang har vært holdt i Norge. NSSFs hensikt med tiltaket var å sikre at så mange norske fagpersoner og -miljøer som mulig fikk delta på denne sentrale internasjonale arenaen for utveksling av forskningsresultater, forebyggings- og intervensjonsstrategier, kunnskap og erfaringer.

Å forestå et så omfattende og komplekst arrangement krever god planlegging og lang forberedelse. Arbeidet ble påbegynt allerede i 2010 og involverte mange av senterets medarbeidere samt et stort internasjonalt nettverk av fagpersoner. NSSF hadde som mål å skape et rikholdig vitenskapelig program med vekt på nyere utviklingstrekk innen selvmordsforskning og -forebygging og at kongressprogrammet skulle dekke et bredt spenn av temaer og interessefelt. Et stikkord for alt innhold under kongressen var nyskaping. Det enorme omfanget av suicidal atferd over hele verden, gjør det nødvendig å være aktivt ute etter å fremskaffe nye ideer, utvikle ny kunnskap og omsette denne kunnskapen til praktisk arbeid med effektive metoder for behandling og intervensjon. Vi tror vi lyktes godt med denne målsettingen dersom vi skal bygge på de mange gunstige tilbakemeldingene vi har fått både under og etter kongressen. For eksempel fra professor Ella Arensman, president for IASP som skriver:

”From my perspective, this conference has made a great impact on sharing knowledge, building new relationships and stimulating working together with the aim to improve suicide research and prevention globally.”

I løpet av kongressen ble det avholdt sju plenarsesjoner med i alt 21 plenarforedrag. Gjennom 75 parallellsesjoner (13 parallele programmer løp gjennom de 4 kongressdagene) ble det holdt hundrevis av faglige foredrag og gjennom 6 postersesjoner ble nærmere 200 bidrag presentert. For å hjelpe særlig nye deltakere å velge mellom denne store mengden av foredrag og parallele sesjoner ble det etablert «stier» gjennom programmet med 3 hovedtema «New to Suicidology», «Volunteers» eller «Postvention». Aldri tidligere har så mange deltatt på en IASP-kongress. Mer enn 800 deltakere fra 62 land hadde funnet veien til kongressen, blant dem om lag 200 fra Norge. I tillegg medvirket studenter som frivillige hjelpere, kongress-staben, lyd- og bildeteknikere, utstillere og ikke minst de mange som bidro til det kulturelle programmet.

H.K.H. Kronprinsesse Mette-Marit var kongressens høye beskytter. Kongressen ble åpnet av rektor ved Universitetet i Oslo, Ole Petter Ottersen. Under åpningen medvirket blant andre kongresspresidenten professor dr.med. Lars Mehlum, presidenten for IASP dr. Lanny Berman og direktøren for psykisk helse i WHO dr. Shekar Saxena. Åpningsforelesningen ble holdt av den kjente amerikanske forfatteren Siri Hustvedt. Jazzlegendene Tord Gustavsen og Tore Brunborg spilte, og åpningsseremonien ble etterfulgt av en mottakelse ved ordfører Fabian Stang i Oslo rådhus.

Det er vanskelig å gi et balansert og rettferdig bilde av innholdet i et så stort arrangement. For NSSF var det

spesielt hyggelig at så mange av senterets egne forskere la fram sine resultater og ga bidrag til ulike deler av programmet. Også mange andre norske fagfolk deltok med sine resultater og erfaringer.

Arrangementet mottok viktig økonomisk støtte fra Helse- og sosialdepartementet og fra Norges forskningsråd. Man mottok også ulike typer støtte fra Oslo kommune, Forsvaret og Universitetet i Oslo. NSSF valgte imidlertid å ikke søke kommersielle sponsorer for kongressen.

NSSF mottok i oktober 2013 en formell takk fra IASP ved professor Ella Arensman, president for IASP, for vel utført oppdrag som vert for kongressen.

NSSFs bidrag under IASP-kongressen

Plenarforedrag

Mehlum L. Dialectical behaviour therapy for suicidal and self harming adolescents

Rossow I. Alcohol prevention strategies: their effectiveness on drinking problems in general and on suicidal behaviour in particular

Presentasjoner under prekonferanser, parallellsesjoner og workshops

Fadum EA, Qin P, Stanley B, Mehlum L. Risk of repetition among hospital treated patients with medicinal poisoning 2008-2011

Haga E, Aas E, Mehlum L. Costs of treatment for self-harming adolescents - a comparison of dialectical behaviour therapy and enhanced usual care

Mehlum L. Norway's new national strategy for suicide prevention

Mehlum L. Ambivalence in suicide.

Shear K, Mehlum L. Introduction to complicated grief treatment (CGT)

Kjelby E, Kroken RA, Løberg EM, Mehlum L, Mellesdal L, Sinkeviciute I, Johnsen E. Suicidality in psychosis: relation to auditory hallucinations and persecutory delusions

Wiker TS, Kroken RA, Mellesdal L, Gjestad R, Mehlum L, Ødegaard KJ, Johnsen E. Supported housing for patients with schizophrenia. A cohort study of patients acutely admitted to hospital

Mellesdal L, Gjestad R, Johnsen E, Jørgensen HA, Kroken RA, Ødegaard KJ, Mehlum L. Prospective self-harm pre-

dicted by borderline diagnosis and -criteria, and PTSD diagnosis in patients admitted to a psychiatric acute ward

Mork E, Walby FA, Harkavy-Friedman J, Andreassen OA, Melle I, Mehlum L. Clinical characteristics in schizophrenia spectrum disorder patients with suicide attempts and non-suicidal self-harm

Nrugham L, Mehlum L, Diep LM. Firearms - means restriction as suicide prevention intervention in Norway

Nrugham L, Holen A, Sund AM. Study on resilience and suicide attempts among Norwegian youth living in open society

Qin P. Utilization of data from routine registers for suicide research: concerns and opportunities

Qin P. Suicidal behaviour and correlates among university students in China

Qin P, Fadum EA, Mehlum L. Hospital registration of self-harm and suicide attempt: Norwegian observation

Erlangsen A, Lind BD, Nielsen KJ, Qin P, Stenager E, Wang AG, Hvid M, Nielsen AC, Pedersen CM, Langhoff C, Winsløw J-H, Nordentoft M. Assessment of treatment provided to persons after suicide attempt: a register-based, multicenter study

Webb R, Qin P, Stevens H, Shaw J, Appleby L, Mortensen PB. National study of suicide method in violent criminal offenders

Tang F, Qin P. Influence of social network and problem solving methods on risk for suicidal behavior among Chinese college students

Tørmoen AJ, Rossow I, Mehlum L. Use of mental health services among students with self-harm

Tørmoen AJ, Grøholt B, Haga E, Brager-Larsen A, Miller A, Walby FA, Stanley B, L Mehlum. Feasibility of dialectical behavior therapy (DBT) with suicidal and self-harming adolescents: training, adherence and retention

Walby FA, Brudvik M, Ness E, Sørensen R. Suicide prevention at inpatient psychiatry units; a national patient safety initiative

Fredriksen KJ, Schoeyen HK, Johannessen JO, Walby FA, Schaufel MA. Psychotic symptoms in severe depression - a qualitative study about suicidality

Bramness J, Walby FA, Morken G, Røislien J. Seasonal variation in the frequencies of suicides, does it vary by gender, age, latitude, method or time? A registry based study from Norway 1969-2007

Poster

Holmesland H, Mehlum L. Suicidologi - the only scientific journal on suicide research and prevention in the Nordic region

Koldsland BO, Mellesdal L, Walby FA, Diep LM, Mehlum L. The suicide assessment scale: psychometric properties of a Norwegian language version

Sæheim A, Hestetun I, Nrugham L. Suicide prevention - safer bridges in the country of mountains and fjords, Norway

Qin P, Hawton K, Mortensen PB, Webb R. Combined effects of physical illness and comorbid psychiatric disorder on risk of suicide: a population study

Tørmoen AJ, Kvalstad G, Stornes M, Miller A, Mehlum L. Strong enough with dialectical behavioural therapy (DBT): Development and acceptability of an advanced skills group for adolescent

SEPTEMBER 24.-28.2013
RADISSON BLU PLAZA HØTEL
OSLO/NORWAY

IASP OSLO 2013

» 1st Announcement
» 2nd Announcement
» Venue
» Contact

Utdanning

Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging har som mål for sin utdanningsvirksomhet:

1. Å bidra til at fagpersoner innen helsevesenet og andre relevante tjenester har tilstrekkelig kompetanse til å iverksette og drive selvmordsforebyggende tiltak.
2. Å bidra til at helsearbeidere som har jevnlig kontakt med pasienter med økt risiko for suicidal atferd, har tilstrekkelig kompetanse til å forebygge selvmord gjennom behandlingsmessige og miljørettede tiltak.
3. Å bidra til andres utdanningstiltak innen selvmordsforebygging gjennom rådgivning

Som forskningssenter ved Universitetet i Oslo har NSSF ansvar for undervisning og fagutvikling i suicidologiske emner på masterprogrammet i psykososialt arbeid – selvmord, rus, vold og traumer og på profesjonsstudiet i medisin. Vi tilbyr utdanning i dialektisk atferdsterapi (DBT) og i behandling av komplisert sorg (CGT), og holder kurs/underviser i selvmordsrisikovurdering og selvskadingsproblematikk for fagpersoner i helsevesenet. I tillegg bidrar tilsatte ved NSSF med forelesninger for fagpersonell på oppdrag fra RVTsene og på andre relevante arrangementer.

DBT DIALEKTISK
ATFERDSTERAPI

Master i psykososialt arbeid – selvmord, rus, vold og traumer, studieretning i selvmordsforebyggende arbeid

Kompetanseheving i tjenesteapparatet

Masterstudiet har som mål å bidra til å heve kompetansen i selvmordsforebyggende arbeid for ansatte i statlig og kommunalt tjenesteapparatet innenfor helse-, sosial- og omsorgstjenesten. Studiet er erfaringsbasert og gjennomføres på deltid. Studentene på studiet er ansatt innen psykiatrien, fengselsvesen, barnevern, NAV eller i forsvaret. 70 % av studentene er ansatt i helseforetak, 30 % innen det kommunale tjenesteapparatet.

I 2013 var det, fordelt på 2 kull, 35 studenter på studieretningen selvmordsforebyggende arbeid.

5. februar 2013 arrangerte programrådet seminar for alle undervisere, veiledere og sensorer på programmet med agenda kvalitetsutvikling av programmet. Det medisinske fakultet startet i 2013 arbeidet med periodisk evaluering av programmet, en omfattende evaluering av programmet som helhet og alle emner, med spesiell vekt på sammenhengen mellom læringsmål, undervisning, eksamen og pensumlitteratur. Programmets relevans for arbeidslivet har også vært gjenstand for vurdering. Periodisk evaluering avsluttes i 2014 med rapport fra eksternt evalueringspanel.

Utdanning i Dialektisk atferdsterapi (DBT)

Utdanningsprogram i dialektisk atferdsterapi

NSSF har siden 2008 tilbudt utdanningsprogram i Dialektisk atferdsterapi (DBT) for terapeuter. Helsedirektoratet støtter initiativet ved årlige tildelinger til drift og utvikling av programmet.

Dialektisk atferdsterapi integrerer kunnskap fra atferdsterapi, kognitiv terapi og læringsterapi samt dialektisk og østlig filosofi (zen). Terapiformen benyttes i dag overfor ungdom og voksne med gjentatt selvskadende atferd og emosjonell dysregulering og ved depresjon, rusproblematikk og spiseforstyrrelser.

NSSF samarbeider med Behavioral Tech (BTECH) i USA om gjennomføring av utdanningen. Undervisningsspråk og -materieell er derfor hovedsakelig på engelsk, men vårt mål er etter hvert å tilby utdanningen med norsk som undervisningsspråk. Deler av undervisningsmateriellet er oversatt til norsk. Dette ble brukt sammen med det engelske materiellet på utdanningen i 2013 (kull 5). I 2013 ble det utdannet 3 team og 17 suppleringskandidater. Hittil er ca. 170 DBT-terapeuter utdannet gjennom vårt utdanningsprogram. Det er per i dag 20 aktive DBT-team i Norge. DBT-utdanningens kull 6 har oppstart i oktober 2014.

Kurs og veiledning innen DBT

Det ble i 2013 utviklet og tilbudt et nytt kurs for DBT-terapeuter. Det deltok 34 terapeuter på kurset som gikk over to dager. Kurset fokuserte på å gi DBT-terapeuter som allerede arbeider med DBT økt flyt i de individuelle timene med pasientene. DBTs viktigste endringsstrategi er problemløsning, og man trente aktivt på alle elementene i prosessen, bl.a. hvordan identifisere problemet som skal ha hovedfokus i timen, hvordan skape en klar definisjon av problemet sammen med pasienten, hvordan engasjere pasienten i en grundig kjedeanalyse etc.

En viktig suksessfaktor for mange DBT-team er å fortsette med veiledning også etter endt utdanning. NSSF gir regelmessig veiledning til DBT-team. Vi tilbyr også veiledning til klinikere som vurderer DBT som behandlingsform.

DBT er en ressurskrevende terapiform, og vi ser at klinikkene trenger lang modningstid før de tar beslutning om evt. deltakelse. Vi har i løpet av 2013 holdt introduksjons- og orienteringsmøter i klinikkene, klinikkinterne kurs og åpne kurs, og deltatt på konferanser med stand o.l. for å gjøre DBT kjent som behandlingsform.

Utdanning i behandling av komplisert sorg (CGT)

Komplisert sorg forekommer hos 7 % av alle som opplever tap av nærstående. Det er stor mangel på kunnskap og kapasitet til å drive behandling spesifikt rettet mot kompliserte sorgtilstander. Dette er et problem blant annet for de mange som årlig rammes ved å bli etterlatt ved selvmord. NSSF ønsker å bidra til å bedre behandlingstilbudet til etterlatte som opplever komplisert sorg og tilbød i 2013 både introduksjonskurs og utdanningsløp i behandling av komplisert sorg. På introduksjonskurset var det ca. 100 deltakere, og 16 godt kvalifiserte kandidater startet selve utdanningen i 2013.

Complicated Grief Treatment (CGT) er utviklet av dr. Katherine Shear, professor i psykiatri ved Columbia University, New York.

Undervisning i klinisk suicidologi og selvskadingsproblematikk

Det er i perioden gjennomført undervisning i klinisk suicidologi og selvskadingsproblematikk for:

- fagpersoner innen helsevesenet,
- ideelle organisasjoner,
- forskningssentre,
- ansatte ved RVTSene og RBUP,
- studenter på profesjonsstudiet i medisin,
- studenter på sykepleierutdanningen og masterprogram ved Høgskolen i Oslo og Akershus.

E-læringsprogram for fastleger

NSSF har i 2013 jobbet videre med å lage et e-læringsprogram om vurdering av selvmordsrisiko. E-læringsprogrammet utvikles som et kompetansehevende verktøy for leger, psykologer, medisinstudenter, psykologistudenter og andre grupper som har eller er tiltenkt ansvar for vurdering av selvmordsrisiko, i eller utenfor spesialist-helsetjenesten. Programmet vil bestå av kunnskapsbaserte tekster om vurdering av selvmordsrisiko, filmklipp og oppgaver som kan benyttes av den enkelte bruker eller som utgangspunkt for veiledning eller undervisning i grupper.

Formidling

Målgruppen for formidling er nøkkelgruppene i det selvmordsforebyggende arbeidet: Forskere som utvikler ny kunnskap, klinikere som møter de selvmordsnære og etterlatte ved selvmord, lærere ved universiteter og høgskoler som står sentralt i utdanningen av helsepersonell, øvrige ansatte i helsevesenet og sosialomsorgen, samt prester og politifolk og andre som gjør en innsats i frivillige organisasjoner. Journalister er også aktuelle samarbeidspartnere når det gjelder å formidle kunnskap om selvmord og selvmordsatferd. For å nå ut til en så vid målgruppe satser vi på to store formidlingsarenaer som vi vet når ut til mange, vårt tidsskrift *Suicidologi* og nettet.

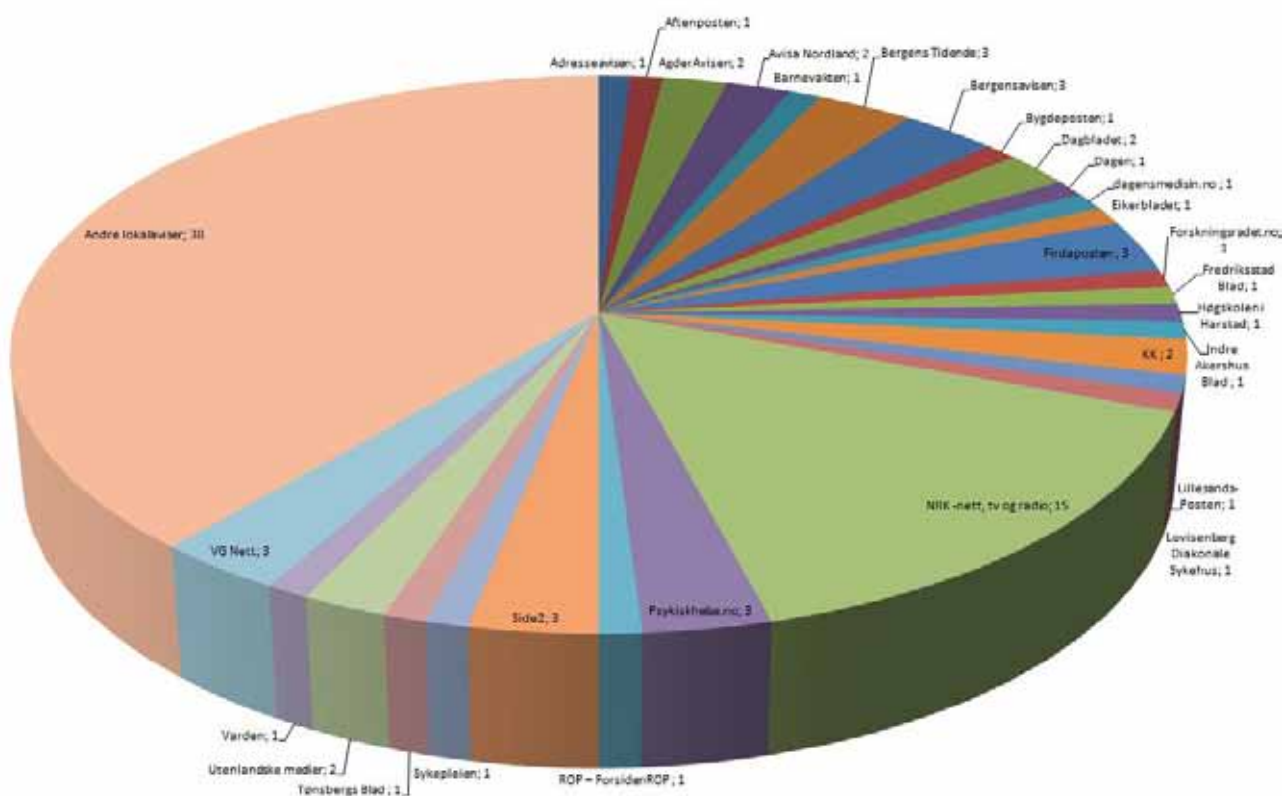

Forskere ved NSSF svarer jevnlig på eksterne henvendelser, også fra media og presse. Senteret svarer også på spørsmål fra studenter og fagfolk om litteratursøking og annen informasjonshenting.

Portalen inn til nettstedene våre er selvmord.no. Som kompetansesenter ønsker vi at nettstedene skal fungere som en nasjonal kompetansekilde for selvmordsforskning og forebygging av selvmord i Norge.

På forsiden presenteres ny forskning, nye publikasjoner og aktuelle nyhetssaker. I tillegg finnes siste nummer av tidsskriftet *Suicidologi*, utdanningstilbud, kommende kongresser og kurs og øvrige nye suicidologiske ressurser. For mennesker i krise lenkes det til informative hjelpesider.

I 2013 var NSSF arrangør av verdenskongressen til The International Association for Suicide Prevention i Oslo med hovedtemaet "Preventing suicidal behaviour on five continents – innovative treatments and interventions". Dette var et meget omfattende arrangement og et stort løft for NSSF. Arrangementet hadde egen nettside der både kongressen, IASP og NSSF ble profilert. IASP2013 var den viktigste formidlingskanalen for forskning fra NSSF i 2013.

Tre spesialiserte nettsteder

Vi driftet også tre andre nettsteder som er beregnet på særskilte målgrupper.

www.selvskading.info - om selvskading

www.dbt.no - om dialektisk atferdsterapi og DBT-terapeut-utdanning

www.nordicsuicideprevention.org - Nordisk konsortium for selvmordsforebygging (NSP)

Tidsskriftet Suicidologi

Tidsskriftet Suicidologi utkommer tre ganger i året, og 2013 er tidsskriftets 18. årgang. Suicidologi er det eneste fagtidsskriftet på sitt område i Nord-Europa og fyller en viktig formidlingsfunksjon overfor ulike grupper.

Tidsskriftet når bredt ut til fagfolk i helsesektoren og andre hjelpeyrker som prester, politi, PP-tjeneste, sosialkonsulenter mm. Mange abonnenter er pårørende og etterlatte.

I Suicidologi publiseres forskningsbasert kunnskap med relevans for praksisfeltet, oversiktsartikler og erfaringsbaserte artikler om tiltak og prosjekter på det selvmordsforebyggende området. Tematikken belyses også gjennom intervjuer, essays, kronikker, bokanmeldelser og dikt.

Suicidologi nummer 1 2013 hadde som tema: Religion, kultur og samfunn, nummer 2: Begrensning av tilgang til selvmordsmetoder og nummer 3: Rus og avhengighet.

Høsten 2013 utga senteret i tillegg et supplementsnummer i Suicidologi. Dette var en omfattende Book of abstracts, publisert i forbindelse med IASP-kongressen som NSSF arrangerte.

Tidsskriftets papirutgave har ca. 5000 abonnenter i Norge, Sverige og Danmark. I tillegg publiseres alle artikler i fulltekst på vårt nettsted selvmord.no, og kunnskapsbasen med søkeprogram rommer alle artiklene siden første utgivelse i 1996. Suicidologi er i dag et fagfelleverdert tidsskrift og er i positiv utvikling med stadig flere innsendte manus.

NSSF i mediene

NSSF har i 2013 vært synlig i media ved aktuelle oppslag om ungdom og selvskading, om unge etterlatte etter selvmord, om mobbing og selvmord, om sikring av bruer og om selvmord i pollensesongen i avis-, tidsskrift- og radiointervjuer og presseoppslag.

På selvmord.no jobber vi fortløpende med å presentere aktuelle nyhetssaker. Det nasjonale mediebildet følges tett gjennom Opoint medieovervåkning, og kontakten med redaksjoner er proaktiv, erfarings- og relasjonsbasert. I 2013 hadde vi jevnt over god mediedekning, med en topp i juni og i tiden rundt IASP2013-kongressen i slutten av september. Det var en merkbar økning i omtale av senteret på organisasjoners og bedrifters nettsider, for eksempel psykiskhelse.no og forskingsradet.no, dette kan ha sammenheng med en styrket satsning på egne redaksjoner hos nevnte bedrifter og kan være positivt for oss da vi da ikke er like prisgitt mediene når det gjelder å nå ut til to av våre viktigste målgrupper: Fagfolk og beslutningstakere.

Medieoppslag

→ Senterleder **Lars Mehlum** er ofte i kontakt med mediene, og da gjerne i forhold til saker på samfunnsmessig og overordnet plan. Gjennom 2013 figurerte Mehlum i 16 skrevne saker, både på papir og digitalt, og han var i ni intervjuer på tv og radio med temabredde fra eutanasi, forebygging av selvmord, behandling av ungdom som skader seg selv og til informasjon om smitteeffekter.

→ I juni 2013 lanserte forsker **Ping Qin** nye funn om sammenheng mellom pollen og selvmordsrate, saken ble raskt plukket opp av NRK. Det ble de neste dagene publisert nærmere 50 lignende saker om funnene både i nasjonal og lokal presse.

→ Stipendiat og forsker **Anita Johanna Tørmoen** ble i 2013 intervjuet av NRK Østlandssendingen om erfaringer med bruk av mindfulness i behandling av selvskadende ungdom. Hun har i tillegg uttalt seg i profilerte saker til KK, Adresseavisen, Bergensavisen og Side2.

→ Forsker og sjefpsykolog **Fredrik A. Walby** har i 2013 blant annet uttalt seg om selvmord i psykiatrien og om selvskading til hhv. NRK, napha.no og Bergensavisen.

Samarbeid

Nasjonalt samarbeid

NKVTS og SERAF

NSSF har et omfattende og nært samarbeid med Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og Senter for rus- og avhengighetsforskning (SERAF) gjennom fagutvikling og drift av masterprogrammet i psykososialt arbeid - selvmord, rus, vold og traumer som tilbys ved UiO.

Andre fagmiljø ved Universitetet i Oslo

NSSF samarbeider med flere andre forskningsmiljøer innen psykisk helse ved institutt for klinisk medisin.

RVTS og NAKMI

NSSF samarbeider med Nasjonal kompetanseenhet for minoritetshelse (NAKMI) og de fem Regionale ressurs-sentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTSene) gjennom regelmessige møter med lederne for disse sentrene samt fagdager med RVTSenes selvmordsforebyggende team. NSSF har også hatt samarbeidsmøter med blant andre Landsforeningen for etterlatte ved selvmord (LEVE), Kirkens SOS, organisasjonen MINOS og Den norske legeförening.

Internasjonalt samarbeid

Columbia University, New York

I en årrekke har NSSF hatt et godt og nært samarbeid med det sterke selvmordsforskningsmiljøet ved Columbia University i New York gjennom bl.a. professor Barbara Stanley (bistilling ved NSSF), professor Katherine M. Shear og professor Andre Ivanoff.

Internasjonale organisasjoner

NSSF har i en årrekke vært sterkt engasjert i ulike samarbeidsnettverk gjennom den internasjonale foreningen for selvmordsforebygging (IASP). NSSF var i år arrangør for IASP verdenskongress i selvmordsforskning og -forebygging her i Oslo.

NSSF deltar aktivt i samarbeid gjennom International Academy of Suicide Research som samler erfarne forskere på området. Senterleder har vært aktivt engasjert i organisasjonen European Society for the Study of Personality Disorders. NSSF deltar også i organisasjonene American Association of Suicidology (AAS), American Foundation for Suicide Prevention (AFSP), hvor senterets leder sitter i Research Advisory Board samt i the Association of Cognitive and Behavioral Therapy.

NSSF har i flere år hatt rådgivende funksjon overfor utvikling av selvmordsforskning og -forebygging i Kina. Professorene Lars Mehlum og Ping Qin er knyttet til Centre for Suicide Prevention Research ved Shandong University, Qin er Distinguished Visiting Professor både ved School of Public Health ved Shandong University, samt Adjunct Professor ved Faculty of Psychology ved Huazhong Normal University i Kina. Qin har også samarbeid med Center for Registerforskning ved Aarhus Universitet i Danmark om flere vitenskapelige studier.

Nordic Consortium on Suicide Prevention

NSSF deltar i et nordisk konsortium for forskning om selvmordsforebyggende tiltak med særlig fokus på de nasjonale strategiene for selvmordsforebygging. I 2013 publiserte konsortiet epidemiologiske data om utviklingen i selvmordsrater i de nordiske landene.

Andre internasjonale samarbeidspartnere

NSSF samarbeider med professor Marsha M. Linehans gruppe ved University of Washington i Seattle, USA, i forhold til forskning om Dialektisk atferdsterapi og med Behavioral TECH LLC i Seattle, Washington, i forbindelse med senterets utdanning i Dialektisk atferdsterapi der materialet og veiledende lærerkrefter kommer fra BTECH.

NSSF har også et samarbeid med professor Jan Beskow i Gøteborg i forbindelse med undervisning og fagutvikling knyttet til kognitiv psykoterapi rettet mot suicidale pasientgrupper, samt professor Ricardo Gusmao ved Universitetet i Porto i Portugal om et selvmordsforebyggingsprosjekt som mottar finansiering fra Norge gjennom EEA-midlene.

Publikasjoner

Forskningspublikasjoner (i fagfelleverderte tidsskrifter og bøker i 2013)

Publiserte:

Buttenschøn HN, Flint TJ, Foldager L, Qin P, Christoffersen S, Hansen NF, Kristensen IB, Mortensen PB, Børglum AD, Mors O. An association study of suicide and candidate genes in the serotonergic system. *J Affect Disord.* 2013 Jan 10. doi: 10.1016/j.jad.2012.12.011. [Epub ahead of print]

Fadum EA, Stanley B, Rossow I, Mork E., Tørmoen AJ, Mehlum L. Use of health services following self-harm in urban and non-urban areas: a population-based study. A population based study. *BMJ Open* 2013; Jul 26;3(7). Doi:pii: e002570.10.1136/bmjopen-2013-002570. Print 2013.

Gjelstad K, Larsen K. Selvmordsforebygging skal sitte i veggene: om bygging av nytt Østfoldsykehus. *Suicidologi* 2013; 18(2): 12-17

Larsen, K. Utelatelsen av religiøse og spirituelle faktorer i vurdering av selvmordsrisiko. *Suicidologi* 2013; 18 (1): 10-18

Larsson S, Aas M, Klungsøyr O, Agartz I, Mork E, Steen NE, Barrett EA, Lagerberg TV, Røssberg JI, Melle I, Andreasen OA, Lorentzen S. Patterns of childhood adverse events are associated with clinical characteristics of bipolar disorder. *BMC Psychiatry* 2013 Mar 22;13(1):97

Lindquist K, Tørmoen AJ, Mehlum L. Dialektisk adferdsterapi - en relevant behandling for pasienter med rusmisbruk og emosjonelt ustabil personlighetsforstyrrelse? *Suicidologi* 2013; 18(3): 23-27

Lu CF, Jia CX, Xu AQ, Dai AY, Qin P. Psychometric characteristics of Barratt Impulsiveness Scale-11 in suicides and controls of rural China. *Omega: Journal of Death and Dying Studies.* 2013; 66:215-229. DOI: 10.2190/OM.66.3.b

Mehlum L. The Role of Psychiatric Disorder. In: Lester D & Rogers JR (eds). *Suicide. A Global issue.* Praeger, Santa Barbara, USA, 2013.

Mellesdal L, Kroken R, Lutro O, Wentzel-Larsen T, Kjelby E, Ødegaard K, Jørgensen H, Mehlum L. Self-harm induced somatic admission after discharge from psychiatric hospital - a prospective cohort study. *European Psychiatry* online 2013 August 26.

Mork E, Walby FA, Harkavy-Friedman JH, Barrett EA, Steen NE, Lorentzen S, Andreassen OA, Melle I, Mehlum L. Clinical characteristics in schizophrenia spectrum disorder patients with or without suicide attempts and non-suicidal self-harm- a cross-sectional study. *BMC Psychiatry* 2013 Oct 9;13(1):255. doi: 10.1186/1471-244X-13-255

Nrugham L. Sati - suicide by widows sanctioned by Hindu scriptures and society? *Suicidologi* 2013; 18(1):18-22

Qin P, Waltoft BL, Mortensen PB, Postolache TT. Suicide risk in relation to air pollen counts: a study based on Danish longitudinal data. *BMJ Open* 2013. doi:10.1136/bmjopen-2012-002462

Rossow I, Jørgensen, R. Suicidal atferd blant alkoholmisbrukere: omfang, kjennetegn og videre oppfølging. *Suicidologi* 2013; 18(3): 18-22

Rossow I. Sammenhenger mellom alkoholbruk og suicidal atferd: en oversikt. *Suicidologi* 2013; 18(3): 3-9

Titelman D, Oskarsson H, Wahlbeck K, Nordentoft M, Mehlum L, Jiang Guo-Xin, Erlangsen A, Nrugham L, Wasserman D. Decreasing suicide trends in the Nordic countries 1980-2009. *Nordic Journal of Psychiatry, Nord J Psychiatry.* 2013 Jan 7. [Epub ahead of print]

Webb RT, Qin P, Stevens H, Shaw J, Appleby L, Mortensen PB. National study of suicide method in violent criminal offenders. *Journal of Affective Disorders* 2013 May 9. doi:pii: S0165-0327(13)00256-5. 10.1016/j.jad.2013.04.001

Innsendte:

Jia CX, Wang LL, Xu AQ, Dai AY, Qin P. Physical illness and suicide risk in rural residents of contemporary China: a psychological autopsy case-control. Submitted to *Crisis*.

Mehlum L, Tørmoen AJ, Ramberg M, Haga E, Diep LM, Laberg S, Larsson BS, Stanley BH, Miller AL, Sund AM, Grøholt B. Dialectical behavior therapy for adolescents with recent and repeated suicidal and self-harming behavior and borderline traits – first randomized controlled trial. *Submitted JCAAP*.

Nrugham L, Holen A, Sund AM. Prognosis and Psychosocial Changes of Attempted Suicide by Early Adolescence: A 6- year Follow-up of School Students into Early Adulthood. *Submitted European Psychiatry*.

Qin P, Hawton K, Mortensen PB, Webb R. Combined effects of physical illness and comorbid psychiatric disorder on risk of suicide in a national population study. *Re-submitted to British Journal of Psychiatry*.

Ramberg M, Stanley BH, Ystgaard M, Mehlum L. Depressed Suicide Attempters with Posttraumatic Stress Disorder. *Under review Archives of Suicide Research*.

Rosow I, Norström T. Heavy episodic drinking and deliberate self-harm in young people: a longitudinal cohort study. *Submitted Addiction*.

Tørmoen AJ, Grøholt B, Haga E, Brager-Larsen A, Miller AL, Walby F, Stanley BH, Mehlum L. Feasibility of Dialectical Behavior Therapy with Suicidal and Self-harming Adolescents with Multi-problems: Training, Adherence and Retention. *In Press Archives of Suicide Research*.

Øvrige publikasjoner

Larsen K. Kultur som betingelse i suicidologien. Bokanmeldelse av E. Colucci & D. Lester (red.): *Suicide and culture. Understanding the context*. Göttingen: Hogrefe, 2013. *Suicidologi 2013; 18 (1): 36–37*

Larsen K. Nyttig populærfremstilling. Bokanmeldelse av J. Beskow m. fl.: *Suicidalitet som problemløsning, ulyckshendelse och trauma*. Studentlitteratur, 2013. *Suicidologi 2013; (18)3: 48-9*

Larsen K. Slurvete og misvisende om psykiatri og selvmord. Bokanmeldelse av A. Shivastava & M. Kimbrell: *Suicide from a global perspective. Psychiatric approaches*. Nova Science Publishers, 2012. *Sucidologi 2013; 18(3): 46-7*

Larsen K. Tankevekkende suicidologisk grunnforskning. Bokanmeldelse av M. Nock m. fl. (red.): *Suicide. Global perspectives from the WHO World Mental Health Surveys*. Cambridge University Press, 2012. *Suicidologi 2013; 18(2): 28-30*

Mehlum L. Forord i Beskow J. m. fl.: *Suicidalitet som problemløsning, ulyckshendelse och trauma*. Studentlitteratur 2013

Mehlum L. National strategies for suicide prevention. *Armenian Journal of Mental Health 2013: 4 (Suppl 1); 9*

Tørmoen AJ, Ramleth R-K. Bruk av oppmerksomt nærvær i behandling av ungdom som selvskader. *Impuls 2013; 66(2):90-93*

Walby FA. Kort og godt om selvmord og selvmordsforebygging. Bokanmeldelse av Bob D. Goldney: *Suicide prevention*. Oxford University Press, 2013. *Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133:2073*

UTDANNING I

Dialektisk atferdsterapi (DBT)

NYTT KULL

MED OPPSTART MARS 2013

DBT DIALEKTISK
ATFERDSTERAPI

UiO : Universitetet i Oslo

NSSF nasjonalt senter for
selvmordsforskning
og -forebygging

Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging (NSSF)

Universitetet i Oslo, Sognsvannsveien 21, bygning 12, 0372

nssf-post@medisin.uio.no

www.selvmord.no

UiO **Det medisinske fakultet**

NSSF Nasjonalt senter for
selvmordsforskning
og -forebygging